

Anders Hagfeldt: Tal vid vinterpromotionen 2023

Talare

Anders Hagfeldt
Rector magnificus vid Uppsala
universitet

Datum

27 januari 2023

Plats

Uppsala

- 1 Herr Landshövding
Herr Landshövding för Gotlands län
Företrädare i rektorsämbetet
Fru konsistoriets ordförande
- 5 Herr Kommunfullmäktiges ordförande i Uppsala
Hedersdoktorer
Nya doktorer
Studenter
Ärade gäster

10

Jag vill börja med att vända mig direkt till var och en av våra nya hedersdoktorer och nya doktorer för att gratulera och tacka så personligt det går från en talarstol.

- 15 Mina och universitetets varma gratulationer till din nya värdighet, till att just du har passerat nålsögat och att du nu kan titulera dig doktor eller hedersdoktor vid Uppsala universitet, Nordens första universitet. Det är med uppskattning och stolthet jag välkomnar er idag. Jag hoppas att ni alla känner det.

- 20 Jag vill också tacka var och en av er för era insatser för vetenskapen, för att ni för arvet vidare, för att ni hjälper vetenskapen framåt och driver kunskapens talan. Bredden på era –nya doktorers arbeten – lovar gott för framtiden och omfattar bland annat studier av:

- 25 den hebreiska bibeln i svensk media
Cyber attacker
Migration
Samkönade äktenskap
Posttraumatisk stress

Medicinsk magkänsla

Anabola steroider

Stickningsmönster

en oas i den Libyska öknen

35 Språklig stil bland finlandssvenskar

Gruvindustri

Jämställdhet och konflikt

avbildning av vetenskap

Tunnfilmssolceller

40

Det är svårt att förstå hur många aspekter av vår värld ni tillsammans kan förklara på djupet.

Jag vill också tacka er för att ni utfört ert arbete vid Uppsala universitet och
45 därigenom gjort vårt Alma Mater en stor tjänst. Ni har berikat oss och förstärkt vår position i världen. Tack för allt det!

Idag är vi förenade i stolthet och glädje – alla fakulteter med sina respektive nya doktorer och hedersdoktorer. Ett universitet, universitas – helhet på latin. Den
50 samlade kunskapen här i rummet är enorm. Men förutom att vårt universitet förenar oss, att vi är samlade i samma sal och att vi tillhör mänskligheten. Vad delar vi alla? Förresten vill jag gärna inkludera alla här i salen, handledare, promotorer, vänner, familjemedlemmar. Vad har vi gemensamt?

55 Mitt svar är knutet till en förhoppning. Jag tror och hoppas att vi kan enas om att vi har nyfikenheten gemensam, att vi alla vill lära oss mer och förstå mer om vad som gör att vår värld fungerar som den gör. Alla är vi inte intresserade av alla delar, men var och en av oss är garanterat specialintresserad av någon – det gäller iallafall våra nya doktorer. Jag tror också att vi kan enas om att den vetenskapliga
60 metoden, den om tes, antites, syntes, den om att metodiskt föra en tanke i bevis är en fungerande modell som vi gillar och omfattar. Men till sist tror jag att det finns en sak till som är relevant i sammanhanget som vi delar: Tvivlet.

Jag har varit handledare för ganska många doktorander och min erfarenhet säger
65 mig att oavsett tidigare erfarenheter och personlig mognad undgår ingen tvivlets kränka blekhet. Någon gång under avhandlingsarbetet kommer varje doktorand in till sin handledare efter en vaknatt med frågan: Duger det jag gjort?

70 Det finns en desperation i orden som i sin undertext är djupt existentiell. Den
erfarne vet att frågan innefattar flera komponenter: Har det jag kommit fram
till vetenskapligt värde? Är mina insikter verkligen nya? Kan jag med rätta påstå
det jag hävdar? Fungerar min argumentation? Är det jag påstår intressant?
Kommer jag bli avslöjad som en bluff? Och över allt detta svävar den viktigaste
75 frågan: Duger jag?

Känner ni igen er?

Som handledare har jag då hamnat i en ny position. Den söndergrubblade
80 doktoranden har givit mig en uppgift som inte bara handlar om det
vetenskapliga. Istället blir det en fråga om att återupprätta doktorandens
självförtroende och att förklara lugnt och metodiskt att det hen gör är bra, om
det är det. Att korrigera det som brister får kanske vänta. Det viktiga blir att
lyssna och stötta för att hjälpa arbetet på rätt spår igen.

85 Men tvivlet blir vi nog aldrig av med.

Uppsala universitet har i mål och strategier formuleringen att vi ska bidra till en
bättre värld. Det är inget jag vill ändra på, men visst kan vi alla känna att vissa
90 arbetsdagar inte omfattar några viktigare bidrag till världsförbättring. De dagar
då tvivlet redan gjort sig påmint kan sådana tankar göra oss nedstämda och ur
gängorna.

Sådana dagar försöker jag hitta något att glädjas åt. Till exempel kan jag le åt
95 Tage Danielssons välformulerade påstående: Utan tvivel är man inte riktigt
klok.

Jag tror han är något viktigt på spåret. Dubbelheten och humorn är viktig, men
100 det finns en klangbotten i humorn, ett djup som rör vid något fundamentalt.
Kanske är det just därför som det är roligt, förresten.

Den som inte tvivlar på sin förmåga eller på sina påstått geniala slutsatser är nog
inte riktigt som hen ska vara. Jag menar: Tes, antites, syntes. Det var väl en av de
105 idéer som jag nyss påstod att vi har gemensamt. Det verkade som om ni höll
med. Gjorde ni det håller ni väl också med om att metoden inbegriper att vi
ifrågasätter det som vi antagit och analyserar den faktiska halten av vetande.

110 Genom att ifrågasätta oss själva och andra, genom att ta ett varv till och försöka
analysera verifierar vi och slår fast. Med den medvetenheten, med den
inställningen kan vi också vara lite snällare mot oss själva när tvivlet hugger tag.
För ifrågasättandet är då en del av processen och en förutsättning för alla
framsteg. Ert tvivel, era vaknätter och grubblerier har fört er hela vägen hit idag.
Stationen är nådd och ni är framme vid perrongen. Nu är etappen klar och du
115 kan sluta tvivla på din insats.

För minns detta: Hela universitetet, handledare, kolleger, opponenter, alla som
följt dig och sett vad du gjort har kommit fram till samma slutsats efter att ha
prövat dina argument, efter att ha lyssnat till resonemang och läst dina texter.
120 Du är riktigt klok, utan tvivel.

Dixi

Källa
125 <div>Manuskript hämtat från uu.se (2025-05-23)</div>

Taggar
2020-tal, 2023, Man, Rektors tal

URI
130 <https://www.svenskatal.se/tale/anders-hagfeldt-tal-vid-vinterpromotionen-2023>

135

140

145